

Suhdannenäkymät: kauppa ja liike-elämän palvelut, matkailu- ja ravintola-ala sekä teollisuus ja rakentaminen

Toimialaennuste 2023-2024

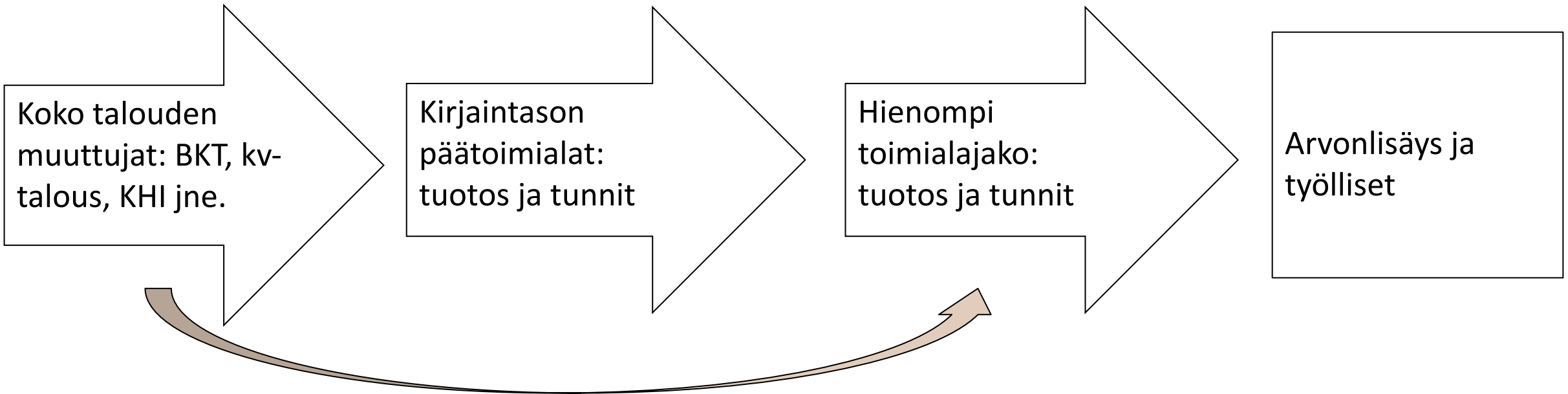
Yleistä toimialaennusteesta

- Nyt kolmas kerta, kun tehdään nykymuotoinen versio
- Aiempaan tapaan ytimessä ovat Sakari Lähdemäen kehittämät ekonometriset mallit
- Raportin lisäksi julkaistaan erillistekstejä, joissa keskitytään tiettyyn teemaan tai toimialaan tarkemmin
- Tänä vuonna erillistekstit liittyvät palkkoihin

Ennustemalli

- Hyödynnetään ekonometrisiä malleja: VARX, ARIMAX ja ARDL
- Toimialan mallin valinnassa hyödynnetään sitä, miten hyvin malli ennustaa historiassa – simuloidaan ennustetilanne

Toimialat

- Toimialaennuste kattaa seuraavat päätoimialat: Tehdasteollisuus C, Rakentaminen F, Kauppa G, Kuljetus ja varastointi H, Informaatio ja viestintä J, Ravitsemis- ja matkailuala I, Rahoitus- ja vakuutustoiminta K, Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta M ja Hallinto- ja tukipalvelutoiminta N.
- Noin 60 prosenttia koko talouden työllisistä ja tehdyistä tunneista
- Noin 70 prosenttia koko talouden tuotoksesta ja 60 prosenttia arvonlisäyksestä

Ennustettavat muuttujat

- Tuotoksen volyymin, arvonlisän volyymin, työtuntien ja työllisten määrän muutokset
- **Tuotoksen volyyymi** = karkeasti ottaen liikevaihdon kehitys josta poistettu hintojen nousu
- **Arvonlisäyksen volyyymi** = tuotos-välituotekäyttö = palkat ja palkkiot (ml. henkilösivukulut) + voitot + poistot ja arvonalentumiset
- **Välituotteet** = materiaalit ja palvelut joita käytetään tuotannossa

Taloudellinen ympäristö

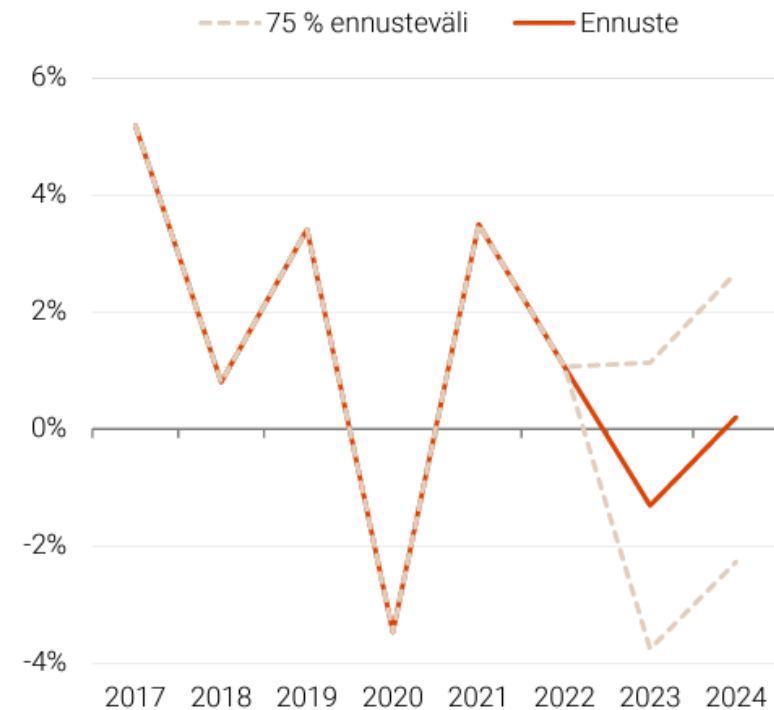
- Laboren kevään ennusteen mukainen BKT:n kasvu
2023: -0,2 %   2024: 1,0 %
- Alkuvuonna kasvu on ollut positiivista, mutta negatiivinen kehitys loppuvuodesta vaikuttaa mahdolliselta
- Nollakorkojen aika on ohi
- Reaaliansioiden supistuminen kurittaa kotitalouksia
- Epävarma taloustilanne ja vaisut näkymät vientimarkkinoilla rajoittavat kysyntää

Tehdasteollisuus

- Alkuvuonna 2023 kehitys vaisua
  - Vientimarkkinoiden heikko vire
  - Venäjän-kaupan loppuminen
- Metsäteollisuudessa suurimmat haasteet
- Metall- ja sähkö- ja elektroniikkateollisuudessa valoisammat näkymät

KUVIO 1. TEHDASTEOLLISUUS (TOL C), TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET 2023–2024

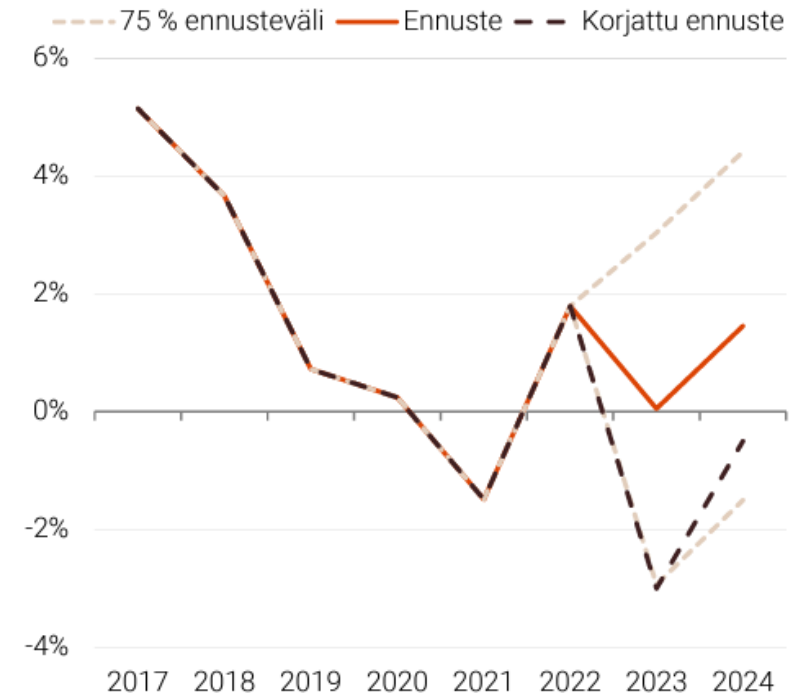

Lähde: Tilastokeskus, Labore

Rakentaminen

- Vuonna 2022 kasvu kohtalaista
- Synkkä alkuvuosi 2023 tilastojen ja uutisten perusteella
- Korkeat korot ja epävarmuus taloudessa johtaneet asuntokysynnän laskuun
- Ahdinko jatkunee kunnes rahoitusolot ja luottamus talouteen normalisoituvat
- Toimitilarakentaminen ja korjausrakentaminen pitävät toistaiseksi pintansa

KUVIO 2. RAKENTAMINEN (TOL F), TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET 2023–2024

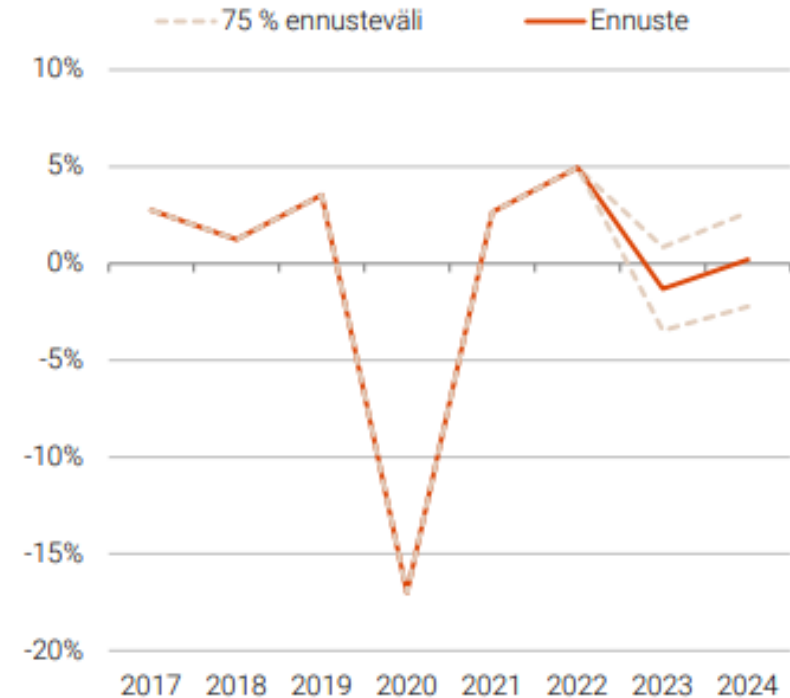
Lähde: Tilastokeskus, Labore

Kuljetus ja varastointi

- Supistui pandemiassa selvästi, erityisesti ilmaliikenne
- Pandemiasta palautuminen on ohi, etätyö jäi tavaksi
- Ostovoiman heikkeneminen vähentää matkustusintoa ja kuljetustarvetta
- Venäjän-kaupan päättyminen vaikuttaa alaan kielteisesti

KUVIO 3. KULJETUS JA VARASTOINTI (TOL H),
TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET
2023–2024

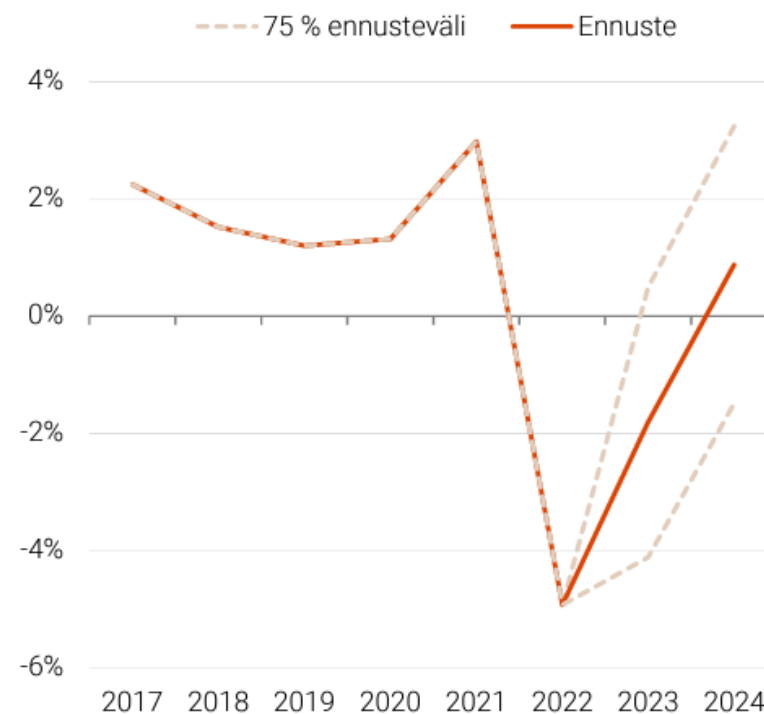

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

Kauppa

- Ala selvisi pandemiasta hyvin
- Vuonna 2022 supistui selvästi
  - Hintojen nousu ja ostovoiman lasku
  - Pandemian vaikutuksen poistuminen
  - Venäjän-kaupan loppuminen
- Supistuu vielä 2023 samoista syistä
- Kun ostovoima palautuu, ala toipuu

KUVIO 4. KAUPPA (TOL G), TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET 2023–2024

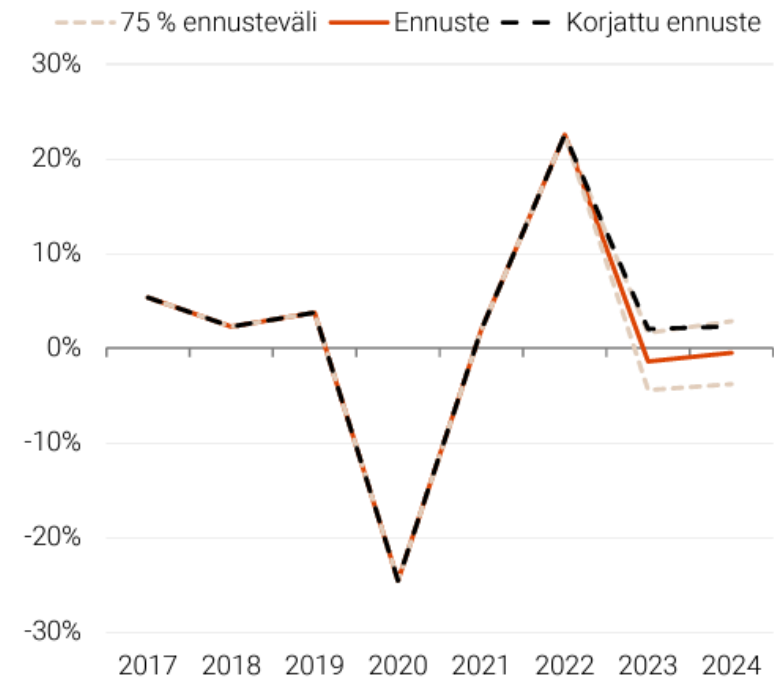

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

- Ala yksi eniten pandemiasta kärsineistä
- 2022 oli nopean palautumisen aikaa
- Ennustevuosina palautuminen on pääosin takana, mutta kiinnostusta palveluiden kuluttamiseen riittää yhä
- Ostovoiman heikkeneminen hidastaa kasvua

KUVIO 5. MAJOITUS- JA RAVITSEMISTOIMINTA (TOL I), TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET 2023–2024

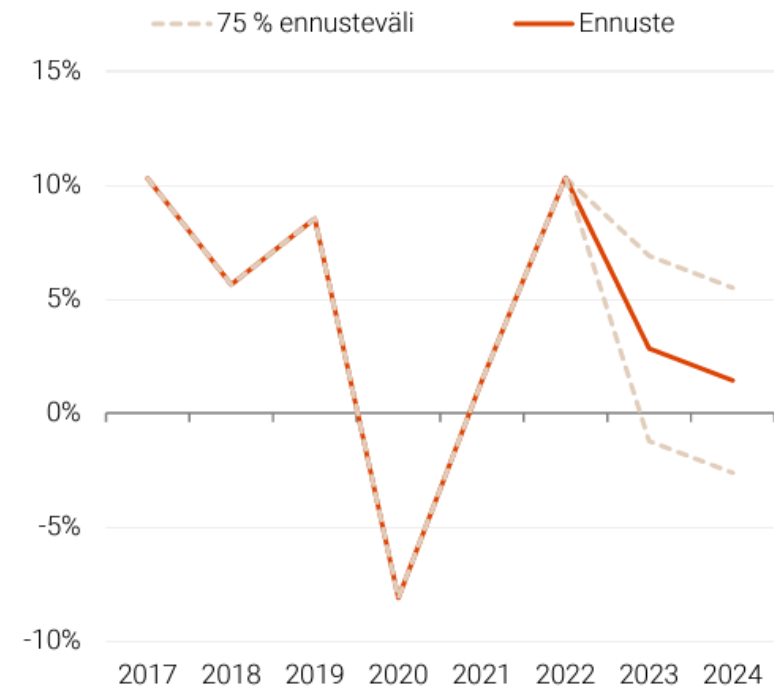

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

Hallinto- ja tukipalvelutoiminta

- Supistui pandemian aikana merkittävästi, erityisesti matkanjärjestäminen
- Kirjava joukko alatoimialoja joihin pandemia osui eri voimalla
- Palautui vahvasti vuonna 2022
- Kasvu jatkuu tänä vuonna kohtalaisena
- Matkailun lievä kasvu vauhdittaa kasvua, ostovoiman heikkeneminen hidastaa

KUVIO 6. HALLINTO- JA TUKIPALVELUTOIMINTA (TOL N), TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET 2023–2024

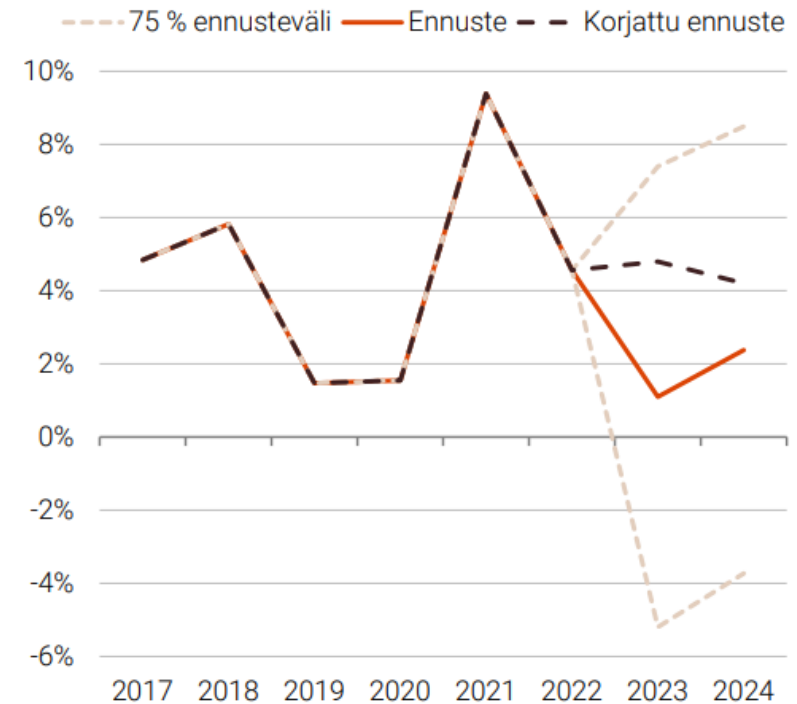

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

Informaatio ja viestintä

- Kasvanut viime vuosina, ei juuri kärsinyt pandemiasta
- Varsinkin tietojenkäsittelypalvelut (esim. ohjelmointi) kovassa kasvussa
- Jatkaa kasvussa tänä ja ensi vuonna

KUVIO 7. INFORMAATIO JA VIESTINTÄ (TOL J),
TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET
2023–2024

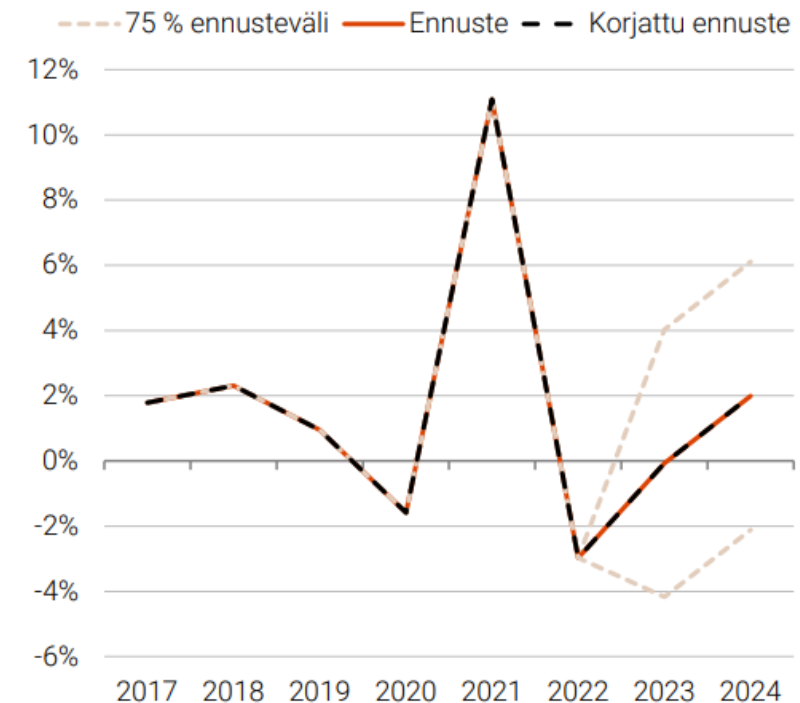

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

Rahoitus- ja vakuutustoiminta

- Ala supistui hieman pandemian aikana, palautui nopeasti vuonna 2021
- Vuonna 2022 supistui jonkin verran
- Ennustetaan pysyvän ennallaan 2023 ja kasvavan jonkin verran 2024
- Korkojen nousu mahdollistaa aiempaa kannattavamman toiminnan
- Uudet lainasopimukset ja lainakanta kehittyneet melko tasaisesti

KUVIO 8. RAHOITUS- JA VAKUUTUSTOIMINTA (TOL K), TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET 2023–2024

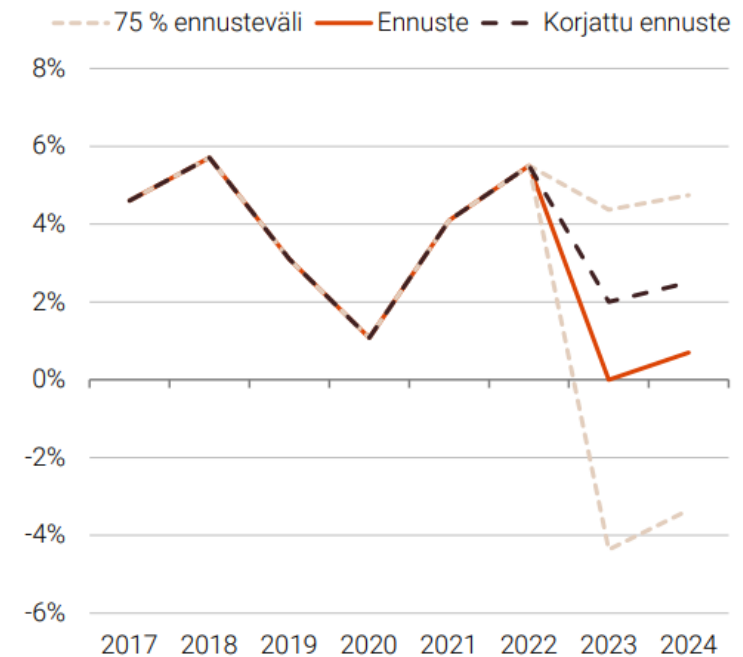

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta

- Ala kasvoi hieman pandemian aikana, vaikutukset alatoimialoihin vaihtelivat
- Ennustetaan jatkavan kohtalaisessa kasvussa tänä ja ensi vuonna
- Asiakastoimialojen, kuten rakentamisen, haasteet hidastavat kasvua

KUVIO 9. AMMATILLINEN, TIETEELLINEN JA TEKNINEN TOIMINTA (TOL M), TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET 2023–2024

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

Erillisteksti: Paraneeko palkka työtä vaihtamalla?

- Tekstissä tarkastellaan palkkojen kasvua kolmessa ryhmässä
  1. Samassa työpaikassa ja samassa työtehtävissä jatkavat ("jatkajat")
  2. Työnantajan vaihtajat
  3. Työtehtävän vaihtajat
- Jatkajat ovat suurin ryhmä, aina vähintään noin puolet työntekijöistä
  - Majoitus- ja ravitsemistoiminnassa vähän jatkajia ja paljon liikkuvuutta
  - Tehdasteollisuudessa paljon jatkajia ja vähän liikkuvuutta
  - Työtehtäviä vaihdetaan useimmin informaatio ja viestintäalalla ja työnantajia rahoitus ja vakuutuslalla

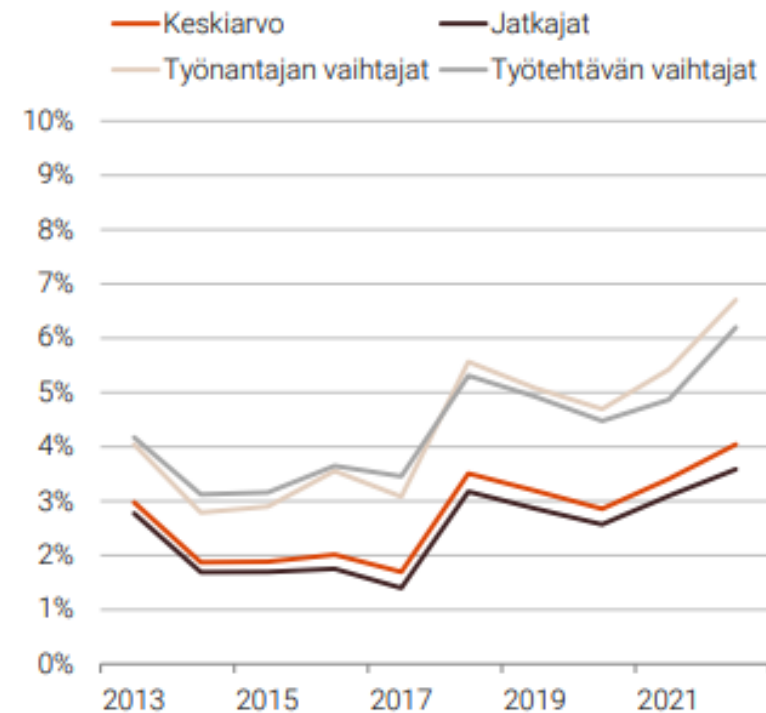

Paraneeko palkka työtä vaihtamalla?

- Sekä työtehtävän että työnantajan vaihtaminen kannattaa: kummassakin ryhmässä työntekijöiden palkat kasvavat jatkajia nopeammin
- Toimialasta ja ajankohdasta riippuen työtehtävän tai työnantajan vaihtaminen voi olla kannattavampaa palkan kannalta
- Toimialoilla keskimäärin työtehtävän vaihtaminen takasi nopeimman palkkojen kasvun vuosina 2013-2017 ja työnantajan vaihtaminen vuosina 2018-2022

KUVIO 1. PALKKOJEN MUUTOS ERI TYÖNTEKIJÄRYHMISSÄ, KAIKKI TOIMIALAT
2013–2022

Lähde: Omat laskelmat EK:n palkka-aineistosta.

Erillisteksti: Mistä toimialojen palkkojen kasvu muodostuu?

- Palkkojen muutos jaetaan kolmeen osatekijään

Keskipalkkojen muutos

*= jatkajien palkanmuutos + työntekijärakenteen muutoksen vaikutus
+ työpaikkarakenteiden muutos*

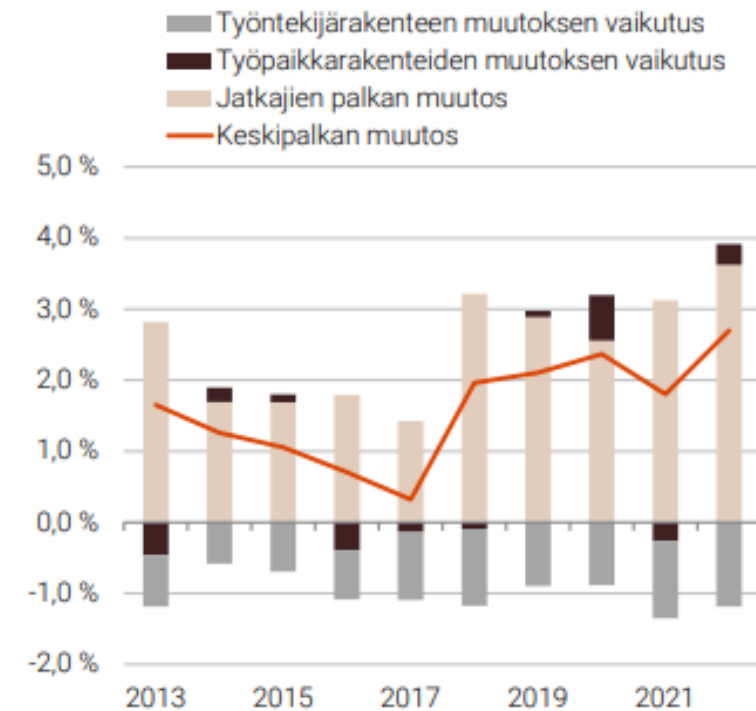
- Jatkajat ovat samassa työpaikassa ja samassa työtehtävässä jatkaneita työntekijöitä
- Työntekijärakenteen muutos vaikuttaa työntekijäjoukon muutoksen kautta: eläköityminen ja työmarkkinoille tulo
- Työpaikkarakenteiden muutos sisältää palkan muutokset joiden taustalla ovat mm. työntekijöiden yrityksen vaihtamiset, yritys ja tehtäväarakenteiden muutokset, työtuntien uudelleenjakautuminen yrityksissä

Mistä toimialojen palkkojen kasvu muodostuu?

- Kauhasen ja Malirannan (2019) mukaan:
  1. Suurin osa palkkojen kasvusta johtuu jatkajien palkkojen kasvusta:
    - Sopimuskorotukset ja työkokemuksen karttuminen
    - Pätee lähes aina kaikilla toimialoilla
  2. Työntekijärakenteen muutoksen vaikutus on tavallisesti negatiivinen:
    - Eläköityvillä keskimääräistä korkeammat ja uusilla työntekijöillä keskimääräistä matalammat palkat
    - Pätee kaikilla toimialoilla
  3. Työpaikkarakenteiden muutoksen vaikutus on tavallisesti positiivinen:
    - Työtunnit keskittyvät tuottavimpiin yrityksiin joissa on korkeammat palkat
    - Tuhoutuvat yritykset ovat tavallisesti matalapalkkaisempia
    - Pätee toimialoilla vaihtelevasti

KUVIO 2. KESKIPALKKAN MUUTOKSEN OSATEKIJÄT, KAIKKI TOIMIALAT 2013–2022

Lähde: Omat laskelmat EK:n palkka-aineistosta.

